

Obrana a bezpečnosť je záležitosť všetkých

V návrhu Vojenskej stratégie SR, z dielne Ministerstva obrany SR sa zvyrazňuje, že ozbrojené sily kvalitatívne zaostávajú za spojencami. Ide hlavne o zaostávanie technických jednotiek OS SR. V Národnej rade SR pracuje Výbor pre obranu a bezpečnosť, kde je členom aj bývalý minister obrany Lubomír GALKO. O jeho názor pre Parlamentný kuriér poprosila redaktorka Anna Komová.

Konštatovanie z návrhu vojenskej stratégie SR o zaostávaní Ozbrojených síl SR za spojencami evokuje úvahu nedostatočnej obranyschopnosti štátu. To nie je záležitosť posledného roka?

Nie, nie je to záležitosť iba posledného roka. Ide totižto o dlhodobý problém. Verím síce, že hlavné, resp. základné úlohy pri zabezpečovaní obranyschopnosti sú stále plnené, je ale pravda, že kvalita ozbrojených síl je problém, ktorý pretrváva dlho. Súvisí s dlhodobým nedostatkom finančných zdrojov. Týka sa to na obmeňov techniky, výstroja, náhradných dielov, infraštruktúry ale i personálneho financovania. Preto to vyžaduje permanentný prístup ku zveľaďovaniu celého rezortu. Dosť zásadným problémom i je, že doposiaľ sa nám nepodarilo dosiahnuť vyčlenenie 2 % HDP na armádu. V roku 2020 by sme mali dosiahnuť 1,6 % a v roku 2024 verím, že dosiahneme deklarované 2 %.

Ako si môže armáda SR, v dôsledku reálneho stavu, plniť svoje úlohy? Čo sa pre to robí v NR SR aby sa stav zmenil?

V prvom rade je potrebné zvýšiť financovanie armády. Možností je viacero. Dá sa to dosiahnuť i napríklad zásadným znížením korupcie a klientelizmu v rezorte. Ja sa z mojej pozície člena Výboru pre obranu a bezpečnosť snažím podporiť rozhodnutia, ktoré vedú k väčšiemu množstvu financií do OS SR. Som rád, že panuje zhoda na zvýšení rozpočtu na 1,6% HDP do roku 2020 a verím, že zvyšovanie bude pokračovať aj ďalej až na úroveň 2%. Na druhej strane sa usilujem dohliadať najmä na procesy obstarávania, ktoré nie sú zďaleka transparentné. Práve v tejto oblasti hrozí rezortu najväčší odliv finančných prostriedkov. Môžeme to vidieť pri poslednej snahe obstarávaní

rávať transportéry za miliardu eur, kedy sa na rezort valilo podozrenie za podozrením. Treba si uvedomiť, že práve takými to netransparentnými nákupmi môže rezort prísť o nemalé finančné prostriedky, no zároveň mu to nepridáva ani na atraktivite a dôveryhodnosti. Práve preto bazírujem na obstarávaní i bežného vojenského materiálu cez štandardné procesy a nie napriamo.

Čo je potrebné urobiť pre to, aby sa spomínaný stav zmenil, čo je prioritné, pre plnenie jej úlo?

Predovšetkým zastaviť rozkrádanie, zvýšiť transparentnosť procesov. Najmä obstarávacích. Namiesto všelijakých nejasných priamych zadaní je potrebné ísť cestou otvorených súťaží a zapojiť do diskusie a informovania o nich čo najväčší počet odborníkov a poslancov.

Asi sa treba čoraz častejšie zaoberať budúcnosťou, myslím aj na personálne obsadenie?

Áno, budúcnosť personálu je vážny problém súčasných OS SR. Zvyšuje sa odchodovosť skúsených vojakov, zároveň klesá záujem o službu v armáde. Veľký problém sú hlavne niektoré konkrétne špecializácie, ako napríklad piloti alebo IT odborníci. Ozbrojené sily jednoducho nedokážu konkurovať súkromnému sektoru. V rámci programu našej strany by sme určite chceli navýšenie tabulkových plátov vojakov v kategórii mužstva, aby boli opätovne konkurencieschopné s inými odvetviami hospodárstva. Tento rast prispôsobíme rastu priemernej mzdy hospodárstva SR – zamýšľané základné navýšenie cca 15 % tak, aby sa nástupný plat priblížil k priemernej mzde. Chceme zaviesť možnosť osobných plátov pre pozície analytikov a IT špecialistov. Zároveň zavedieme odmeňovanie príslušníkov OS SR v závislosti od miery zodpovednosti funkcie, ktorú zastávajú a posilníme motivačné faktory v rámci poddôstojníckych hodností s cieľom zabránenia úniku odborného personálu z OS SR. Taktiež zrušíme všetky nesystémové príplatky a príspevky a zahrnieme ich do plátov vojakov. Dnes tieto príplatky a príspevky prispievajú k neprehľadnosti ohodnotenia príslušníkov OS SR. Niektoré sú oslobodené od platenia sociálneho poistenia, niektoré sa zasa nezapočítavajú do vymeriavacieho základu na účel výsluhových dôchodkov. Zároveň sú obmedzované rôznymi nezmyselnými stropmi pri ich kumulácii. Navrhnutá zmena tieto anomálie odstráni, zabezpečí prehľadnosť a väčšiu spravodlivosť, bude vykonaná s neutrálnym dopadom na rozpočet. Ďalej v záujme umož-

nenia jednoduchšieho kariérneho rastu, personálnej stability a vyplnenia štruktúr sflexibilné naviazanie hodností na funkcie pre príslušníkov OS SR. Dnes je toto pravidlo brzdou kariérneho rastu alebo je vo vybraných prípadoch obchádzané resp. riešené nesystémovým prepožičiavaním hodností.

Kde treba začať pre prebudovanie a zdokonalenie obrany štátu? Ste spokojný s obranou a bezpečnosťou na Slovensku?

Bohužiaľ, dnes sa už nedá rozdeľovať oblasti na prioritné a menej prioritné. Zásadné problémy sú totiž vo všetkých oblastiach. Čo ale pokladám za kľúčové je pochopenie, že bezpečnosť a obrana sa týka nás všetkých a od ich stavu sa odvíja každý ďalší sektor života štátu. Naš reformný materiál v otázke ozbrojených síl sme rozdelili do niekoľkých sekcií, ktoré si vyžadujú individuálny prístup a riešenia. Ide o predovšetkým o modernizáciu, domáci krízový manažment, personálny manažment, obstarávanie, manažment misií a iné.

Čo treba doplniť v legislatíve, aby sa dali v ozbrojených silách urobiť kroky pre prebudovanie ozbrojenia a obrany štátu?

Ide o komplex zmien. Nie je možné zmeny postaviť iba na jednej. Obranná legislatíva je stále postavená na zákonoch z roku 2002, hoci došlo k početným novelizáciám. Takže je potrebné pristúpiť k ich novelizácii, či už sa rozprávame o zákone o obrane, zákone o ozbrojených silách alebo iných. Túto ambíciu má vláda aj v programovom vyhlásení, hoci zatiaľ sa v tomto ohľade veľa neudialo. Budem pozorne sledovať ďalší vývoj.

Aký je rozdiel súčasnej obrany a bezpečnosti s porovnaním s minulosťou, z čoho vyplývajú nové potreby, ide o meniace sa bezpečnostné prostredie?

Oproti minulosti došlo k zásadným zmenám v bezpečnostnom prostredí. Ich hlavným znakom bol presun bezpečnostných hrozieb z periférie Európy, či dokonca z oblastí v jej vzdialenejšom okolí (Afganistan, Irak), priamo na jej územie. Či už išlo o dianie na Ukrajine sprevádzané porušením medzinárodného práva v súvislosti s anexiou Krymu Ruskom, prejavom masívnej a nekontrolovanej migrácie, ktorá zasiahla aj viacero štátov v okolí Slovenska, alebo udalosti spojené s teroristickými útokmi, ktoré zasiahli viacero miest

v európskom centre (Brusel, Paríž, Berlín). Bezpečnostná a obranná politika SR musí popri spojeneckom ukotvení SR skrátka reflektovať aj na aktuálne hrozby, ktorým SR čelí.